

Marian Marciniak

Mszano, gm. Brodnica, woj.
toruńskie, St. 14, AZP: 35-50/b.d.

Informator Archeologiczny : badania 23, 1-2

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paleolit i mezolit

Dudka, gm. Wydminy woj. suwalskie St. 1 patrz neolit

Mąkolice, gm. Wola Krzysztoporska woj. piotrkowskie St. 3 patrz okres halszacki

Miłuki, gm. Elk,
woj. suwalskie,
St. 4, AZP 22-79/20

Muzeum Okręgowe w Suwałkach

Badania prowadził mgr Jerzy Brzozowski, przy współpracy mgr mgr Anny Bitner-Wróblewskiej i Jerzego Siemaszki. Finansowało Muzeum Okręgowe w Suwałkach. Pierwszy sezon badań. Obozowisko mezolityczne kultury niemeńskiej, ślady osadnictwa późnopaleolitycznego, neolitycznego, okresu rzymskiego, okresu wędrówek ludów, wczesnego średniowiecza, średniowiecza i okresu nowożytnego.

Stanowisko zostało odkryte podczas badań powierzchniowych AZP obszaru 22 — 79 w kwietniu 1988 r. Przeprowadzone jesienią 1988 r. i wiosną 1989 r. badania planigraficzne pozwoliły na dokładne sprecyzowanie zasięgu skupisk i rozrzutu materiału zabytkowego. Badania podyktowane zostały względami konserwatorskimi (duży stopień zniszczenia stanowiska przez orkę) miały charakter sondażowy.

Stanowisko w Miłukach położone jest na rozległym piaszczystym cyplu wcinającym się w jezioro Haleckie, przez które przepływa rzeka Elk. Jego centrum zajmuje rozległy pagórek od południa otoczony torfowiskiem. W partii północnej znajduje się niewielka rytna, zamknięta morenowym wzgórzem opadającym w stronę jeziora.

Wykopy usytuowane na szczycie pagórka oraz na styku obniżenia (rytny) z plażą jeziora. Badaniami objęto 69 m² powierzchni stanowiska. Pozwoliły one stwierdzić, że jego przeważająca część jest zniszczona przez orkę a materiał zabytkowy zalega głównie w humusie i tuż pod nim. Poniżej spągu humusu odkryto bardzo niewyraźne resztki obiektów (?) lub warstwy kulturowej (?). Jedynie w wykopie usytuowanym na skraju plaży jeziornej, w zalegających tam warstwach torfu poczyniono obserwacje stratygraficzne.

Wśród zabytków przeważały materiały krzemienne mezolitycznej kultury niemeńskiej i fragmenty ceramiki z okresu rzymskiego i wędrówek ludów. Badania dostarczyły także ceramiki kultury niemeńskiej z pierwszej jej fazy ceramicznej — fazy Dubiczaj. Wystąpiły także pojedyncze późnopaleolityczne zabytki krzemienne, fragmenty ceramiki kultur kręgu szumowego oraz nieliczne fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej, średniowiecznej i nowożytnej.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Okręgowym w Suwałkach. Badania będą kontynuowane.

Obra, gm. Wolaszyn woj. zielonogórskie St. 73 patrz wczesne średniowiecze

Mszano, gm. Brodnica,
woj. toruńskie,
St. 14, AZP: 35- 50/b.d.

Muzeum Regionalne w Brodnicy

Badania prowadził mgr Marian Marciniak. Finansował WKZ w Toruniu. Drugi sezon badań. Wielosezonowe obozowisko mezolityczne i subneolitycznego kręgu kultur strefy leśnej, ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych.

Po rocznej przerwie kontynuowano badania rozpoczęte w roku 1987. Eksplorowano kolejne 50 m² stanowiska. Wydobyto ok. 3000 fragmentów ceramiki, kilka tysięcy drobnych fragmentów kości zwierzęcych oraz ponad 25 000 wytworów krzemianych. Średnia gęstość zalegania wytworów krzemianych w tym sezonie wyniosła ok. 500 szt. w 1 m².

Odkryto kilkanaście jam oraz fragment obiektu mieszkalnego o konstrukcji słupowo-plecionkowej pot-

wierdzonej przez jamy posłupowe oraz odciski zachowane w towarzyszącej im polepie. Wśród jam na uwagę zasługują, rozkopane częściowo, 2 duże obiekty o głębokości 150 i 200 cm. Oba w partii dennej zawierają warstwę piasku intensywnie przesyconego ochrą o miąższości ok. 30 cm. W warstwach z ochrą, poza nielicznymi wytworami krzemiennymi, odkryto jedynie fragmenty zębów zwierzęcych. Trzeci obiekt określony po pierwszym sezonie jako ziemianka, okazał się dużą jamą o wymiarach ok. 4 x 3 m i płaskim dnie osiagającym głębokość 150 cm od powierzchni. Jama ta wypełniona jest intensywną spalenizną. Duże węgle pobrane do analizy C-14 okazały się szczątkami skórzanego pojemnika wypełnionego „mieszanką roślinną” składającą się z fragmentów liści, łądy i nasion. Wspólnymi cechami tych trzech jam są duże wymiary, duża głębokość i zawartość archeologiczna w postaci licznych fragmentów kości zwierząt i ryb oraz wytworów krzemiennych o pokroju mezolitycznym, przy całkowitym braku ceramiki rozproszonej równomiernie w warstwach ponad zarysami obiektów.

Kontynuowano też prace w wykopie II-87 w którym stwierdzono istnienie obiektu interpretowanego wstępnie jako rów z konstrukcją drewnianą. Na głębokości 160 cm zarys obiektu i konstrukcji nie uległ poważniejszemu zmianom. Obiekt ten można wiązać z ceramiką leśną o cechach wczesnobrązowych. Nie osiągnięto poziomu calca.

W tym sezonie na stanowisku stwierdzono obecność ceramiki kultury pucharów lejkowatych i tzw. kręgu kultur leśnych z której część posiada wyraźne cechy wczesnobrązowe. Zastanawia zupełny brak wytworów krzemiennych o cechach postmezolitycznych. Wśród kilku tysięcy narzędzi i rdzmi wydzielono ponad 300 zbrojników a w tej grupie m. in. ponad: 100 trójkątów, 50 trapezów, 30 półtylczaków Komornica, 20 tylczaków Stawinoga i lancetowatych, 25 zbrojników z huską podstawa, zbrojniki i duże trójkąty janisławickie oraz wiele innych typów w krótszych seriach. Wytwory krzemienne ze stanowiska można łączyć z kulturami: komornicką, chojnicko-piękowską i janisławicką oraz młodszą fazą mezolitu. Na wzmiankę zasługują też liczne narzędzia kamiennie i fragmenty wytworów kościanych ze śladami obróbki i zdobienia.

W przyległych od północy i północno-wschodniej do stanowiska torfach (rozległa terasa zalewowa Drwęcy) przeprowadzono kilka odwiertów sondażowych. Już w pierwszych odwiertach, z jednej z warstw torfu poprzeczanego warstwami piasków, wydobyto wytwory krzemienne oraz fragmenty kości.

Materiały przechowywane są w Muzeum Regionalnym w Brodnicy.

Planuje się kontynuację badań.

Wielkopole, gm. Urszulin woj. chełmskie St. 5 patrz wczesne średniowiecze

Nowa Biśka, gm. Nowy Targ,
woj. nowosądeckie,
St. 2 (Jaskinia w Oblazowej),
AZP: 116-58

Polska Akademia Nauk Instytut Historii
Kultury Materialnej — Zakład Archeologii
Małopolski, Zakład Zoologii Systematycznej
i Doświadczalnej w Krakowie

Badania prowadzili: dr Paweł Wałde-Nowak, dr Adam Nadachowski. Uczestniczyli: dr Anna Maryańska-Nadachowska, dr Elżbieta Warchałowska-Śliwa, mgr Wacław Kochan (zoolog), mgr Sławomir Dryja, mgr Ewa Klekot, mgr Lucyna Kubiak (archeolog). Finansował WKZ w Nowym Sączu. Piąty sezon badań. Paleolityczne schronisko jaskiniowe, ślady osadnictwa z wczesnego brązu i późnego średniowiecza.

Badania przebiegały w dwóch etapach. Pierwszy z nich (maj) polegał na zabezpieczeniu wykopu uszkodzonego w ziemi. Przy tej okazji przeprowadzone zostały prace zmierzające do udostępnienia obiektu zwiedzającym — słuchaczom Studium Konserwatorskiego przy ODZ w Warszawie, odbywającym zajęcia szkoleniowe w Rytzu.

Drugim etapem badań była eksploracja osadów aienaruszonych (sierpień, wrzesień). Prowadzono ją zarówno w pobliżu otworu jak i w głębszych partiach jaskini. W bieżącym sezonie nie przekroczono głębokości 300 cm, nie osiągnięto też skalnego dna jaskini. Przedmiotem badań były wszystkie uchwycone dotychczas poziomy osadnicze. Odkrytych zostało kilkadziesiąt artefaktów kamiennych, głównie z radiolarytu, reprezentujących kultury: grawecką, szelecką i mustierską. Odsłonięty został kolejny masywny otoczek granitowy — element kostrukcji znanej z w-wy VIII. W zespołach faunistycznych zwracają uwagę kości nosorożca włochatego, bizona stepowego, konia, renifera i innych przedstawicieli dużych ssaków plejstocenów.

Do najważniejszych rezultatów badań należy udokumentowanie nowych elementów istotnych dla rekonstrukcji procesów sedymentacyjnych i odtworzenia historii działalności człowieka we wnętrzu jaskini. Z obserwacji stratygraficznych i doraźnych analiz uziarnienia wynika, że znana z badań ubiegłorocznych warstwa XVI (tzw. zielona) wiąże się z sedymentacją typową dla wody stojącej. W czasach poprzedzających osadnictwo ludności „mustierskiej” Oblazowa Skala, a w każdym razie jej południowa ściana, w której mieści się jaskinia, znajdowała się w strefie objętej taką sedymentacją. Po ustąpieniu wody z jaskini powierzchnią, stanowiącą we wczesniejszym okresie dno zbiornika wodnego, prawdopodobnie przemodelował człowiek, poszerzając otwór wejściowy.

Badania będą kontynuowane.

Podlesce, st. 1,
Kostkowice, st. 112, gm. Kruczyce,
woj. częstochowskie,
AZP: 91-53/7, 8

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadził dr Krzysztof Cyrek. Finansował BBDZ w Częstochowie. Pierwszy sezon badań. Górnopaleolityczne obozowisko w schronisku skalnym.

Rozpoznawcze badania w środkowej części Jury Polskiej rozpoczęto od weryfikacji schroniska w Ruskiej